

1 Загальні положення Системи сертифікації УКРСЕПРО

Сертифікація – процедура, за допомогою якої визнаний в установленому порядку (уповноважений) орган документально підтверджує відповідність продукції, систем управління якістю, систем управління довкіллям, систем управління охороною праці, персоналу, встановленим законодавством вимогам, що діють в Україні.

В Україні існує державна система сертифікації продукції – Система УКРСЕПРО. У даній системі проводиться як обов'язкова, так і добровільна сертифікація. Роботи в Системі УКРСЕПРО організовує Державний комітет України з питань технічного регулювання і споживчої політики – Держспоживстандарт України, який є Національним органом по сертифікації, – (раніше називався Держстандарт України).

2 Обов'язкова сертифікація в Україні. Стандарти Системи УКРСЕПРО

В процесі обов'язкової сертифікації визначається відповідність параметрів продукції вимогам нормативних документів, визначених законодавчими актами України і/або вимогам нормативних документів, вказаних в "Переліку продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні". Як правило, це вимоги безпеки. При цьому, для багатьох видів продукції повинно бути отримано Санітарно – епідеміологічний висновок Міністерства охорони здоров'я України і експертний висновок, що використовується для отримання Дозволу на експлуатацію продукції в Україні (видається Госпромгорнадзором).

У Системі УКРСЕПРО сертифікати і їх копії видаються на офіційних бланках, що мають голограму і інші міри захисту. На цих же бланках можуть бути видані сертифікати на продукцію, що не увійшла в "Перелік продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні".

Роботи по сертифікації продукції і систем управління якістю в Українській державній системі сертифікації УКРСЕПРО виконуються відповідно до вимог серії стандартів Системи УКРСЕПРО.

3 Перелік продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні

Продукція, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні (В системі УКРСЕПРО), включена до офіційного "Переліку продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні", який затверджено наказом Держспоживстандарту України 01.02.2005 № 28 і зареєстровано в Міністерстві юстиції України 04.05.2005 під N 466/10746. У повному Переліку продукції приведені коди ТН ВЕД і перелік нормативних документів, вимогаи яких має бути підтвердження при сертифікації. Згаданий Перелік може бути використаний іноземним Заявником як довідковий, для визначення за кодом ТН ВЕД, чи потрапляє його продукція в даний перелік.

Для продукції, включеної в Перелік, при перетині кордону України потрібний сертифікат відповідності, виданий в Системі УКРСЕПРО. Без сертифікату відповідності пересічення продукцією кордону України не допускається. Порядок митного оформлення товарів, які ввозяться на митну територію України і підлягають обов'язковій сертифікації в Україні, регламентований Постановою Кабінету Міністрів України від 14.05.2008 №446.

4 Порядок проведення сертифікації продукції в Системі УКРСЕПРО

Порядок проведення сертифікації продукції відповідно відповідно до прийнятої моделі (схеми) в загальному вигляді передбачає:

- подачу в орган по сертифікації заявки (укр., рос., англ.) на сертифікацію продукції;
- подачу документації для сертифікації, що додається до заявки згідно переліку документів (Рос., Англ., Укр.);
- розгляд в органі по сертифікації заявки на сертифікацію продукції і аналіз наданої документації;
- ухвалення рішення по заявці зі вказівкою схеми (моделі) сертифікації;
- для продукції, що сертифікується, випускається серійно: обстеження виробництва / або атестацію виробництва) / або сертифікацію (оцінку) системи управління якістю виробництва;
- відбір і ідентифікація зразків продукції для проведення сертифікаційних випробувань;
- проведення сертифікаційних випробувань зразків продукції;
- аналіз отриманих результатів і ухвалення рішення про можливість видачі сертифікату відповідності;
- анесення сертифікованої продукції в реєстр Системи УКРСЕПРО, видачу сертифікату відповідності, укладення ліцензійної угоди (англ., рос.);
- технічний нагляд за сертифікованою продукцією;
- інформацію про результати робіт по сертифікації продукції.

5 Подача і розгляд заявки на сертифікацію продукції

Для початку робіт з сертифікації продукції (послуг) в Україні, виробник, або уповноважена ним особа, яка може подавати Заявку на сертифікацію на підставі письмовий оформленому Дорученню від виробника,

подає органу по сертифікації (ОС) заявку на сертифікацію продукції. Заявка подається на відповідному Бланку заявки (укр., рос., англ.).

При подачі заявки доцільно згрупувати продукцію в типові групи, вказати моделі (при їх наявності), дати коди ТН ЗЕД (у Україні УК ТЗЕД, за кордоном – customs cod). В разі, якщо склад продукції великий, бажано дати її перелік у вигляді додатка до заявки. Одночасно із Заявкою в ОС подається комплект документів на продукцію а, за наявності сертифікованої систему менеджменту якістю (СМЯ) – сертифікат на СМЯ. Перелік документів, що додаються до Заявки (укр, рос., англ.), встановлюється з врахуванням особливостей продукції, що сертифікується. Даний перелік складений для всіх видів робіт з технічного регулювання: сертифікація продукції з врахуванням всіх схем (моделей) сертифікації, сертифікація СМЯ, проведення технічної експертизи для отримання дозволу на експлуатацію продукції в Україні, отримання санітарно – епідеміологічного висновку. Документи, відповідно до переліку готують в повному об'ємі. При проведенні деяких видів робіт не потрібно надавати документи для всіх випадків.

ОС проводить розгляд і аналіз поданої заявки і наданої документації. При необхідності запрошуються додаткові дані. Після цього ОС приймає рішення по заявці (по правилах УКРСЕПРО в строк не більш за один місяць) з вказівкою моделі (схеми) сертифікації, яка, як правило, узгоджується із Заявником.

6 Моделі сертифікації продукції в Системі УКРСЕПРО

В Системі УКРСЕПРО розрізняють сертифікацію партії продукції (або одиничного виробу), і сертифікацію продукції, що випускається серійно.

При сертифікації партії продукції (або одиничного виробу), що поступила на територію України по конкретному інвойсу, сертифікат видається на конкретно заявлену продукцію, вказану в інвойсі. В цьому випадку в сертифікаті вказуються розмір партії, за наявності – заводські номери сертифікованої продукції, номер інвойсу, код ТН ЗЕД, назви і адреси заявника і виробника продукції. Термін дії сертифікату, як правило, складає 6 місяців, максимально – до одного року.

При сертифікації продукції що випускається серійно, в Системі УКРСЕПРО можливе використання різних моделей (схем) сертифікації.

Залежно від вибраної моделі (схеми) сертифікації продукції, термін дії сертифікату відповідності на продукцію, що випускається серійно, складає:

При сертифікації одиничного виробу або партії продукції сертифікат видається на конкретні заявлені вироби. В цьому випадку в сертифікаті вказуються заводські номери сертифікованої продукції.

При сертифікації продукції, що випускається серійно, сертифікація проводиться з перевіркою виробництва комісією ОС (обстеження або атестація виробництва, або сертифікація (оцінка) СМЯ). Для деяких видів продукції можливе вживання моделі сертифікації з аналізом документації, наданої заявником (в т.ч. при постановці продукції на виробництво) і без проведення обстеження виробництва, але в цьому випадку необхідне надання додатковій документації, що характеризує СМЯ (перелік встановлюється окремо для конкретної продукції).

Сертифікація серійної продукції без обстеження виробництва (на основі аналізу документації, що представляється). Сертифікат відповідності видається на термін до 1 року

Сертифікат на продукцію при використанні даної схеми має термін дії до одного року і видається на підставі позитивних результатів аналізу наданої заявником документації і позитивних результатів сертифікаційних випробувань зразків продукції, відібраної на підприємстві виробника або у постачальника.

Ця схема застосовна лише для підприємств (фірм), що мають сертифіковану СМЯ (серії ISO 9000). При цьому підприємство повинне надавати додаткову документацію по СМЯ (процедури, інструкції по організації вхідного контролю матеріалів, сировини і комплектуючих, вихідного контролю готової продукції, а так само протоколи випробувань готової продукції), об'єми і вимоги до яких повинні відповідати нормам, що діють в Україні.

Ця схема сертифікації застосовується, як правило, лише один раз для кожного конкретного заявника і конкретної промислової продукції. Подальший технічний нагляд в період дії сертифікату відповідності включає періодичне проведення контрольних випробувань зразків продукції, які відбираються на виробництві або у постачальника, в порядку, в терміни і в кількості, що встановлено в програмі технічного нагляду, а також при проведенні перевірки виробництва (при необхідності).

Ця схема не застосовується для певного переліку продукції. Наприклад, дана схема не використовується для вибухових матеріалів цивільного призначення.

Сертифікація серійної продукції з обстеженням виробництва. Сертифікат відповідності видається на термін до 2-х років

Мета обстеження виробництва: визначення відповідності фактичного стану виробництва вимогам документації, підтвердження можливості підприємства виготовляти продукцію відповідно до вимог нормативних документів, що діють в Україні.

Обстеження виробництва виробляється при проведенні сертифікації продукції за ініціативою заявника або за рішенням органу по сертифікації продукції (ОС). Порядок проведення цих робіт встановлений в ДСТУ 3957-2000.

Перед проведенням обстеження виробництва Заявник разом із Заявкою повинен подати в ОС заповнену анкету попереднього обстеження виробництва продукції (рос., англ.), заявленої на сертифікацію, а також комплект документів відповідно до переліку.

Результати обстеження оформляються актом обстеження виробництва.

Обстеження виробництва передбачає здобуття кількісної оцінки стабільності показників продукції і визначення порядку проведення технічного нагляду за виробництвом сертифікованої продукції.

Порядок проведення обстеження виробництва

При обстеженні виробництва проводиться експертиза нормативної, технічної і технологічної документації, яка передбачає:

- ознайомлення із структурною схемою підприємства, включаючи основні і допоміжні виробничі підрозділи, інженерні і адміністративні служби і зв'язки між ними;
- перевірку відповідності показників і характеристик продукції, встановлених технічною документацією, вимогам нормативних документів, дія яких поширюється на продукцію і технологічні процеси її виготовлення;
- оцінку достатності контрольних операцій і випробувань, передбачених технологічною документацією, для забезпечення упевненості в повній відповідності продукції, що випускається, вимогам нормативних документів, що діють, на дану продукцію;
- оцінку системи вхідного контролю сировини і матеріалів і системи контролю показників технологічного процесу;
- перевірку відповідності невизначеностей методик виконання вимірювань (МВІ), в т.ч. застосування засобів вимірювань і випробувального устаткування вимогам нормативно-технічної документації відносно дозволених відхилень показників і характеристик, наявності документації, що стосується результатів валідації МВІ;
- перевірку наявності і ефективності системи метрологічного забезпечення застосованих засобів вимірювань і випробувального устаткування.

При позитивних результатах обстеження виробництва складається акт обстеження, який, спільно з позитивними протоколами сертифікаційних випробувань, є підставою для видачі сертифікату на продукцію на термін до двох років.

Сертифікація серійної продукції з атестацією виробництва. Сертифікат відповідності видається на термін до 3-х років

Мета атестації виробництва: проведення оцінки технічних можливостей підприємства-виробника забезпечувати стабільний випуск продукції, з параметрами, що відповідають вимогам нормативних документів.

Атестація виробництва проводиться органом по сертифікації продукції (ОС) і виконується за ініціативою заявника або за рішенням ОС. Порядок проведення цих робіт встановлений в ДСТУ 3414-96.

Результати атестації оформляються атестатом виробництва, який видається заявникові.

Атестація виробництва передбачає отримання кількісної оцінки стабільності показників продукції і визначення порядку проведення технічного нагляду за виробництвом сертифікованої продукції.

Загальні вимоги до документації виробництва, що атестується

Підприємство, яке має намір атестувати виробництво продукції в Системі УКРСЕПРО, повинне мати повний комплект технічної документації на продукцію і її виробництво (включаючи нормативну документацію, конструкторську документацію, або документацію, що визначає склад продукції, технологічну документацію). Склад технічної документації визначається особливостями продукції і технологією її виробництва.

Підприємство на початок атестації повинне мати документи підприємства, в яких наводяться відомості відносно:

- організації контролю якості;
- організації контролю за випуском продукції;
- структури відповідальності виробничого персоналу перед вищим керівництвом за якість виготовлення продукції і виконання робіт;
- системи менеджменту якості в ході технологічного процесу, включаючи контроль матеріалів і виробів;
- системи контролю за внесенням змін до технічної документації на продукцію;

- засобів вимірювань, контрольного і випробувального устаткування, які використовуються під час виробництва продукції;
- наявності системи повірки засобів вимірювань, контрольного і випробувального устаткування;
- порядку формування і позначення партій продукції, що випускається, порядку формування і позначення вибірок з них для випробувань або контролю;
- порядку реєстрації результатів контролю і випробувань, складання, затвердження і зберігання протоколів випробувань;
- порядку, що забезпечує випуск продукції, яка відповідає вимогам нормативної документації.
- До моменту проведення атестації підприємство повинне розробити інструкцію по атестації технічних можливостей. Вимоги відносно побудови, виклади і оформлення інструкції приведені в ДСТУ 3414-96, Додаток А.

При позитивних результатах атестації виробництва заявникові видається атестат виробництва. Атестат спільно з позитивними протоколами сертифікаційних випробувань, є підставою для видачі сертифікату на продукцію на термін до трьох років.

Атестація виробництва в Системі УКРСЕПРО для не українських виробників (іноземних фірм), як правило, не рекомендується і проводиться дуже рідко. Це пояснюється тим, що для проведення атестації виробництва необхідно мати на підприємстві розроблений і впроваджений комплект документів для забезпечення якості продукції. Вимоги до документів і вмісту інструкції по атестації технічних можливостей вказані в ДСТУ 3414-96. У комплект повинна входити інструкція по атестації технічних можливостей підприємства при виробництві кожного типу продукції. Ці вимоги досить складні, відрізняються від вимог, що пред'являються до СМК (ISO 9001), проте також направлені на забезпечення якості продукції. Для виробників за межами України буває дуже складно розробити цей комплект документів. У тому випадку, коли на виробництві впроваджена СМЯ (ISO 9001), набагато простіше провести сертифікацію продукції в Системі УКРСЕПРО за схемою з сертифікацією системи управління якістю. Ця модель (схема) сертифікації описана нижче.

Сертифікація серійної продукції за схемою з сертифікацією (оцінкою) СМЯ виробництв. Сертифікат відповідності видається на термін до 5-и років

Сертифікація продукції за схемою з сертифікацією (оцінкою) СМЯ виробництва, при позитивних результатах сертифікаційних випробувань, є підставою для видачі сертифікату на продукцію на термін до п'яти років.

Мета сертифікації (оцінки) системи управління якістю: підтвердження відповідності системи управління якістю вимогам ДСТУ ISO 9001 - 2001 (ISO 9001:2000, IDT) і проводиться для впевненості в тому, що продукція, що випускається підприємством, відповідає обов'язковим вимогам нормативних документів. При цьому всі технічні, адміністративні і людські чинники, що впливають на якість продукції, знаходяться під контролем, продукція незадовільної якості своєчасно виявляється, а підприємство постійно приймає заходи щодо запобігання виготовлення такої продукції, поліпшення якості продукції і поліпшення задоволеності замовників.

Сертифікація (оцінка) СМЯ забезпечує впевненість в тому, що виробник здатний постійно випускати продукцію, що відповідає вимогам нормативних документів стабільної якості.

Сертифікація (оцінка) СМЯ проводиться органами, акредитованими в Системі УКРСЕПРО на право проведення цих робіт, – органом по СМЯ. Порядок проведення цих робіт встановлений в ДСТУ 3419-96.

Роботи по сертифікації починаються з подання заявки. При проведенні робіт по сертифікації продукції з сертифікацією (оцінкою) СМЯ виробництва досить подати заявку на сертифікацію продукції (укр, рос., англ.). При цьому, за узгодженням із заявником, проводиться сертифікація продукції за схемою з сертифікацією СМЯ.

При проведенні робіт по сертифікації лише СМЯ виробництва подається заявка на сертифікацію СМЯ.

Комплект документів, що додаються до заявки, в загальному випадку приведений в переліку (рос., англ., укр), який може уточнюватися для конкретної продукції.

Разом із заявкою заявник також направляє заповнену опитувальну анкету (рос., англ.) з вихідними даними для проведення попередньої оцінки СМЯ, перевірки і оцінки стану виробництва підприємства – заявника. Підприємство-заявник також готує всі необхідні вихідні матеріали, як для сертифікації продукції, так і для сертифікації СМЯ виробництва, і подає їх в ОС.

Процес сертифікації (оцінки) СМЯ виробництва складається з наступних етапів:

- попередня (заочна) оцінка СМЯ – проводиться на підставі опитувальної анкети;
- остаточна перевірка і оцінка СМЯ (з проведенням аудиту на виробництві);
- оформлення звіту за результатами аудиту;

- реєстрація і видача сертифікату на СМЯ (при сертифікації системи);
- технічний нагляд за сертифікованою СМЯ виробництва впродовж терміну дії сертифікату.

При позитивних результатах сертифікації СМЯ заявникові видається сертифікат на СМЯ.

При позитивних результатах оцінки СМЯ заявникові видається звіт за результатами перевірки.

Копія сертифікату (звіту) передається в орган по сертифікації продукції, і це, при позитивних результатах сертифікаційних випробувань, є підставою для видачі сертифікату на продукцію на термін до п'яти років.

7 Проведення випробувань з метою сертифікації

Випробування продукції з метою сертифікації проводяться випробувальною лабораторією (центром), акредитованою на право проведення видів випробувань, які передбачені нормативними документами на продукцію, або на право проведення випробувань цієї продукції. Випробувальні лабораторії підлягають акредитації Національним Агенством з Акредитації України відповідно до вимог національного стандарту ДСТУ ISO/IEC 17025. Акредитовані лабораторії заносяться в Реєстр. Відповідно до вимог стандарту ДСТУ 3411-2004 випробувальні лабораторії, що співробітничать з ОС на основі договорів про співпрацю, включаються до списку, який подається в Реєстр Системи УКРСЕПРО при призначенні / уповноваженні органу для роботи в Системі УКРСЕПРО.

Орган по сертифікації продукції (ОС) відбирає зразки (проби) продукції для випробувань і отримує технічну документацію на них. Склад технічної документації встановлюється ОС. Кількість зразків для випробувань і правила їх відбору встановлюються ОС.

Випробування продукції, що імпортується, проводяться випробувальними лабораторіями (центрами), акредитованими в Системі УКРСЕПРО. В разі проведення випробувань зразків продукції великогабаритною або нетранспортабельною або вимагаючою монтажу на місці експлуатації, або що вимагає застосування унікального випробувального устаткування, допускається випробування з метою сертифікації проводити на підприємстві – виготівнику з використанням його випробувального устаткування і засобів вимірювань, які відповідають встановленим вимогам. Випробування при цьому повинні проводити фахівці випробувальної лабораторії.

В разі позитивних результатів, протоколи випробувань передаються до ОС ,а копії - заявникові.

В разі отримання негативних результатів хоч би по одному з показників, сертифікаційні випробування припиняються, інформація про негативні результати передається заявникові і в ОС, який анулює заявку. Повторні випробування можуть бути проведені лише після представлення нової заявки і надання в ОС переконливих доказів про проведення підприємством коригуючих заходів щодо усунення причин, які викликали невідповідність.

Зразки продукції, які використовуються для випробування з метою сертифікації, у тому числі руйнівними методами, залишаються власністю заявника. Порядок списання, утилізації і повернення зразків, а також зберігання зразків-свідків, регламентується документацією ОС.

8 Технічний нагляд за виробництвом сертифікованої продукції

Мета проведення технічного нагляду – контроль за випуском сертифікованої продукції і функціонуванням сертифікованої СМЯ виробництва на протязі терміну дії сертифікатів.

При проведенні технічного нагляду, як правило, проводяться контрольні випробування сертифікованої продукції.

Періодичність контрольних випробувань, їх об'єм і порядок проведення, періодичність оцінки стану виробництва, а також ефективності функціонування сертифікованої системи управління якістю виробництва або атестованого виробництва встановлює ОС у кожному конкретному випадку і регламентує їх програмою технічного нагляду. Програма розробляється ОС, затверджується його керівником і узгоджується із Заявником.

Далі технічний нагляд за виробництвом сертифікованої продукції (СМЯ), проводиться в терміни, вказані в програмі технічного нагляду, як правило – один раз в рік. Результати останнього технічного нагляду (включаючи результати контрольних випробувань, проведених під час технічного нагляду) можуть бути враховані при видачі сертифікату відповідності на новий період.

В принципі, проведення технічного нагляду, за змістом робіт близько до процедур обстеження виробництва або атестації виробництва або перевірки СМЯ виробництва (залежно від застосованої схеми сертифікації продукції).

При проведенні технічного нагляду перевіряється наступні роботи:

1. Стан документації:

1.1 Аналіз стану нормативної, конструкторської і технологічної документації.

1.2 Наявність змін в документацію, яка може вплинути на показники продукції, підтверджені під час сертифікації.

1.3 Аналіз повідомлень відносно змін документації і їх узгодження з ОС.

- 1.4 Аналіз дотримання порядку внесення змін в документацію.
- 1.5 Наявність протоколів типових випробувань продукції для підтвердження відсутності впливу внесених змін.
- 1.6 Аналіз стану документації СМЯ і дотримання вимог документації (для сертифікованої СМЯ).
2. Виконання процедур контролю і випробувань:
 - 2.1 Аналіз стану вхідного контролю сировини і матеріалів;
 - 2.2 Аналіз стану контролю технологічних параметрів;
 - 2.3 Аналіз контролю готової продукції за показниками, підтвердженими під час сертифікації;
 - 2.4 Стан контрольного, вимірювального і випробувального устаткування;
 - 2.5 Відбір і ідентифікація зразків сертифікованої продукції для проведення контрольних випробувань;
 - 2.6 Аналіз результатів контрольних випробувань сертифікованої продукції.
3. Стан технологічного устаткування.
4. Стан технологічної дисципліни.
5. Стан зберігання, упаковки і відвантаження.
6. Аналіз претензій і рекламацій.
7. Контроль за виконанням заходів, що коректують, за результатами попередніх перевірок.
8. Контроль правильності використання сертифікату і знаку відповідності.

9. Ліцензійна угода щодо виробництва сертифікованої продукції

Ліцензійна угода оформляється ОС на основі Типової ліцензійної угоди.

10 Добровільна сертифікація продукції

В процесі добровільної сертифікації, що проводиться в Системі УКРСЕПРО, визначається відповідність параметрів продукції вимогам нормативних документів, які вказані Заявником. Як правило, це мають бути вимоги безпеки, приведені в нормативних документах, що діють в Україні. У останньому, процедури добровільної сертифікації відповідають процедурам обов'язкової сертифікації в Системі УКРСЕПРО.

Роботи по добровільній сертифікації продукції, що не включено в "Перелік продукції, що підлягає обов'язковій сертифікації в Україні", можуть бути проведені за правилами і в порядку Системи УКРСЕПРО, які описані раніше.

Слід зазначити, що проведення робіт по добровільній сертифікації істотно підвищують конкурентоспроможність сертифікованої продукції,

дозволяє виробникові ефективніше брати участь в тендерних конкурсах, активніше просувати продукцію на ринку України.

11 Взаємовизнання результатів робіт з сертифікації

Україною укладено двосторонні міжурядові Угоди про взаємне визнання результатів робіт по сертифікації. Ці угоди укладено з країнами – колишніми республіками СРСР, з якими Україна має загальну (гармонізовану) нормативну базу. Це: Російська Федерація, Республіка Білорусь, Республіка Узбекистан, Республіка Вірменія, Киргизька Республіка, Грузія, Азербайджанська Республіка, Республіка Казахстан, Туркменістан, Республіка Молдова, Республіка Таджикистан. Слід підкреслити, що визнання сертифікатів відповідності, виданих вказаними країнами, поширюється лише для продукцію, що виробляється в цих країнах. Тобто, Система УКРСЕПРО не передбачає можливість визнання сертифікатів відповідності, виданих, наприклад, в Росії, на продукцію, вироблену, наприклад, в Європі.

Слід зазначити, що признаватися можуть сертифікати відповідності, в основному для партії продукції, що поступає на митну територію України, при цьому оформляється Свідоцтво про визнання.

Можуть признаватися протоколи сертифікаційних випробувань, тоді провівши обстеження виробництва або сертифікацію (оцінку) СМЯ виробництва можна видати сертифікати відповідності на продукцію на термін 2 роки або 5 років, не проводячи сертифікаційних випробувань.

Додатково до зазначеної вище системи визнання результатів робіт по сертифікації можливо також проведення робіт по визнанню СВ сертифікатів (CB TEST CERTIFICATE).

12 Національний знак відповідності

Національний знак відповідності застосовується для маркування продукції, яка відповідає певним технічним регламентам з підтвердження відповідності. Технічний регламент з підтвердження відповідності — це нове поняття для вітчизняного виробника. Раніше використовували термін «якість продукції» та Знак якості. Однак більш адекватним є оцінка відповідності продукції встановленим технічним вимогам. Ці вимоги зазвичай формулюються у технічних регламентах («Technical Regulation») чи стандартах. У тому разі, якщо продукція відповідає вимогам технічного регламенту з підтвердження відповідності, вона обов'язково повинна маркуватися національним знаком відповідності

Нанесення національного знака відповідності здійснюватиметься виробником чи постачальником продукції. Правила маркування цим знаком наводитимуться у конкретних технічних регламентах з підтвердження відповідності. Загалом, якщо в технічному регламенті з підтвердження відповідності буде визначено застосування так званого модуля «А» —

самодекларування, тобто контроль за підтвердженням встановлених вимог здійснюватиметься самим виробником, то він сам маркуватиме продукцію національним знаком відповідності і при цьому нестиме відповідальність згідно з чинним законодавством. У тому разі, коли технічним регламентом не передбачатиметься модуль «А», тобто самодекларування, підтвердження відповідності вимогам даного документа здійснюватиметься шляхом проведення оцінки відповідності уповноваженим державою органом сертифікації.

Рисунок 1 – Національний знак відповідності

Якщо виробник надасть неправдиву інформацію, то він нестиме відповідальність згідно з чинним законодавством за шахрайство.

14 Штрихове кодування

Штриховий код являє собою послідовність штрихів та проміжків визначеного розміру, за допомогою яких кодуються цифри, букви та інші символи. Закодовану в штриховому коді інформацію можна автоматично зчитати за допомогою спеціальних пристроїв - сканерів штрихового коду. Кожна цифра або буква в штриховому коді відображається комбінацією штрихів та проміжків за чітко визначеними правилами. Під час зчитування сканер вимірює світло, відбите від темних та світлих ділянок штрихового коду.

Кожний штриховий код будується за визначеними заздалегідь стандартними правилами. Сукупність таких правил називається символікою штрихового коду (або штрихковою символікою). Штрихкова символіка передбачає певні правила кодування кожного символу (цифри, букви тощо), встановлює вимоги до друку та зчитування штрихкодів позначок.

Лінійна символіка штрихового коду - така, за правилами якої закодовані дані подають послідовністю штрихів та проміжків, розташованих на одній прямій лінії. На сьогодні лінійні штрихові коди є найбільш розповсюдженими носіями даних, призначених для автоматизованого зчитування завдяки низькій вартості їх застосування, хоча набувають все більшого поширення й штрихові коди, в яких дані подаються за допомогою графічних елементів, розташованих на площині (двовимірні символіки).

Згідно правил, визначених символікою, формується штрихкова позначка - те, що в побуті власне й називають штриховим кодом. На малюнку

нижче як приклад показані основні обов'язкові елементи штрихкової позначки EAN-13.

Рисунок 2 – Штрихове кодування

Здавалося б, величезна кількість різних видів штрихових кодів повинна передбачати широкі можливості для застосування автоматичної ідентифікації. Насправді все не так просто, як може показатися на перший погляд.

Використання штрихових кодів тісно пов'язане з технічними можливостями: обладнання у того, хто зчитує штриховий код, повинно бути здатне правильно обробити саме той штриховий код, що надійшов від партнера. Також, необхідно, щоб всі дані, подані в штриховому коді, були безпомилково зрозумілі та інтерпретовані автоматизованою системою. Але у відкритому торговому середовищі немає можливості погоджувати з кожним партнером формат і призначення даних в штрихових кодах. Тому у всьому світі штрихове кодування здійснюють за єдиною системою стандартів - Системою GS1.

Теоретично, ідеально було б для всіх потреб використовувати одну універсальну символіку штрихового коду. Проте кожна із існуючих розроблених на сьогодні символік має технічні обмеження. Тому система GS1 передбачає використання декількох штрихкодів символік, кожна з яких має свої правила застосування.